

Erkės tyko ne tik miške

Viena sunkiausių erkių platinamų ligų – erkinis encefalitas. Tyrimai rodo, kad poencefalitinis sindromas stipriai įtakoja gyvenimo kokybę, priverčia pakeisti ne tik darbą, bet ir gyvenimo būdą, atsisakyti mėgstamos veiklos. Iksodinės erkės yra pagrindinis erkinio encefalito ir Laimo ligos platintojos, paplitusios Europoje ir visoje Lietuvos teritorijoje.

Svarbu priminti, kad erkės įsisiurbti ir pernešti ligas gali ne tik miške, kur apsisaugome vilkėdami atitinkamą aprangą. Daugumą žmonių erkės įkanda jų gyvenamojoje aplinkoje: sodyboje, nuosavo namo kieme, miesto parke, paežerėje. Čia vilkime atvirus laisvalaikio drabužius arba deginamės ir sudarome visas sąlygas erkėms nevaržomai rinktis bet kurią mūsų kūno vietą.

Alkana erkė paprastai tyko ant augalų (nepakildama nuo žemės aukščiau 1-1,5 metro) laukdama tinkamos aukos. Užsilipusios ant žolės lapo jos greitai pajunta žmogaus ar gyvūno šilumą ir taip patenka ant kūno.

Specialistai primena, kad tinkamiausias būdas mažinti ligas platinančių erkių populiaciją – tinkamai prižiūrėti parkus, sodybas, poilsia vietas: pjauti žolę, neleidžiant jai užaugti aukštesnei nei 10 cm. Erkei išgyventi reikalinga drėgmė. Kai žolė žema, erkei gresia išdžiūvimas. Cheminis erkių naikinimas neefektyvus ir brangus.

Deja, erkinio encefalitu galima užsikrėsti ne tik įsisiurbus erkei. Erkinio encefalito nešiotojai gamtoje yra smulkieji graužikai (pelės, pelėnai), stambūs laukiniai ir naminiai žinduoliai (karvės, ožkos ir kt.), todėl užsikrėsti erkinio encefalitu galima ir per nevirintą pieną.

Efektyvi apsaugos nuo erkinio encefalito priemonė – skiepai. Mokslininkų išvadose teigiama, kad vakcinosis nuo erkinio encefalito yra veiksmingos 99 proc. – tai vienas geriausių rezultatų tarp visų virusinių ligų prevencijos. Nuo Laimo ligos vakcinosis nėra, todėl labai svarbu laikytis visų individualių apsaugos priemonių.

Būtina saugoti save, vaikus, naminius gyvūnus, įvertinus riziką – pasiskiepyti nuo erkinio encefalito.

Erkės puola ir keturkojus augintinius.

Erkių platinama ir itin pavojinga liga – babezozė. Šią ligą platinantys kraujasiurbiai gyvūną užkrečia pirmuonimi, kuris gyvuodamas kraujyje ardo eritrocitus. Laiku neatkreipus dėmesio, kad gyvūnas serga, suyra jo kepenys ir jis nugaišta. Tad, pastebėjus, jog Jūsų augintinis po erkės įsisiurbimo tapo vangus, neėda ar kitaip sunegalavo, būtina kuo skubiau kreiptis į veterinarijos gydytojus. Laiku nustačius ligą, gyvūną galima sėkmingai išgydyti. Po kiekvieno pasivaikščiojimo gyvūnus būtina itin kruopščiai apžiūrėti, o pastebėjus įsisiurbusią erkę – ją kuo greičiau ištraukti. Ši erkių platinama liga žmonėms pavojaus nekelia.

Kaip teisingai ištraukti erkę?

Aptikus įsisiurbusią erkę, svarbu napanikuoti. Jokiais būdais negalima laukti, kol erkė pati atkibs, arba naudotis populiariais patarimais, kaip priversti erkę atkibti jos netraukiant. Pasistenkite nespausti erkės kūnelio ir netepkite jo riebalais.

1. Erkę traukite pincetu, specialiu įrankiu arba pirštais. Erkės šalinimui patogiau naudoti pincetą siaurais galiukais. Pincetai plačiais galiukais gali padidinti galimybę sutraikyti erkę traukimo metu. Taip pat galite įsigyti specialų įrankį erkėms šalinti. Jį naudojant erkes yra lengviau ir patogiau ištraukti jų nesutraikant. Neturint šalia savęs jokių tinkamų įrankių, erkę galite sėkmingai ištraukti tiesiog pirštais. Jei traukiate erkę pirštais, reiktų naudoti vienkartinės pirštines arba traukti paėmus vienkartinę servetėlę. Siekiant sumažinti infekcijų tikimybę, netraukite erkės plikomis rankomis.

2. Nesukiokite erkės į šonus. Ištraukti erkę reikia atsargiai, ramiai ir tolygiai traukiant tiesiai į viršų, nesukiojant jos į šonus. Jei traukdami erkę sukiosite į šonus, gali atitrūkti erkės pilvelis, o galva ir straubliukas liks odoje, kas padidina įvairių infekcijų ir erkių platinamų ligų riziką.

3. Suimkite erkę kaip įmanoma arčiau odos. Pincetu ar pirštais pamėginkite suimti erkę kaip įmanoma arčiau tos vietos, kur ji yra įsisiurbusi, t.y. prie pat odos.. Pašalinkite ją staigiu truktelėjimu. Niekada netraukite erkės už pilvelio, t.y. jos kūno, kuris, prisisiurbus kraujo, padidėja, nes taip labai lengva erkę sutraiškyti. Sutraiškius erkę į žaizdą ir ant odos patenka dar daugiau potencialaus užkrato. Jei traukiant erkę visgi atsitiko taip, jog erkės galva ir straubliukas liko Jūsų odoje, pabandykite tą dalį pašalinti su pincetu. Jei erkės dalis yra giliai Jūsų odoje, galite išdezinfekuoti ir palikti žaizdą sugyti, tačiau turite stebėti, ar neprasideda infekcija.

Praėjus dviem ar trimis savaitėms po erkės įkandimo, užsikrėtęs asmuo gali pajusti panašius į gripą simptomus: galvos skausmą, nuovargį, bendrą silpnumą, nedidelį karščiavimą ir maudžiančius kūno skausmus. Įkandimo vietoje gali atsirasti odos paraudimas. Atsiradus šiems simptomams, patariama nedelsiant kreiptis į gydytoją.

*Violeta Valiukienė
Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistė*

Parengta pagal Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro informaciją